105

21

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QVODLIBETARIIS DISPVTATIONIBVS manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Mercurii trigeſimâ-primâ menſis Decembris, anno Domini M. DCC. XLIX.

M. BARTHOLOMÆO MURRY, Rei Herbariæ Profeſſore deſignato, Doctore Medico, Præſide.

cette meme these a eté soutenue une seconde fois nequidem mutato verbo le 13e xbre 1757 vid. tom. de med. tom. viij p. 124.

An in Celluloſo Textû frequentiùs morbi & morborum mutationes?

I.

TUNICA, vel Tela Cellularis, meliùs Textum Celluloſum maximam corporis partem efficiens, ſic vocatum quòd cellulis innumeris ad ſe mutuò patentibus ſit conflatum, multò majoris quàm hùc uſque viſum eſt momenti; ut in ſanitate multiplicem uſum præſtat, ſic in morbis maximas partes agit. Cellularum Texti illius fabrica laminulis conſtat à ſe invicem ſejunctis, nervis, vaſculis omnis generis interjectis, inter quæ ſunt infinito numero quæ humorem eructant lymphaticum varium, pinguem nempè, aquoſum, vacuas inter areolas diffuſum; ipſæ verò laminulæ majores, minoreſve cujuſcumque latitudinis, quaquaverſùm obverſæ quaſi te-

merè diſponuntur. Solidas autem non cavas eſſe ſuadent injectiones quibus imperviæ ſunt, dum Cellulæ omnes injecto liquore turgent ac diſtenduntur, ſive per majores arterias, ſive per venas injectiones fiant; undè etiam vaſa exhalantia ſimul & abſorbentia in cellulas aperiri edocemur. Laminulæ porrò illæ ad fibroſam naturam referendæ, fibræ ſunt tenuiſſimæ, breviſſimæ item, ſed utcumque planæ ac in latitudinem majorem minoremve expanſæ. Inde ab altero fibrarum genere diſtinguuntur, hæ nempè multò longiores, nullius ferè latitudinis ſunt, ad quas muſculares, tendineæ, nerveæ referuntur. Quàm latè autem ſe diffundat Cellulare Textum facilè intelliges ex quo videbis ex illo ferè efformari quodcumque non fibra longa eſt, nullamque longiorem fibram quamcumque in partem protendi quin Texto Cellulari ſtipetur; nec illud partium ſuperficie tenùs ſiſti, ſed in illarum omnium penitiſſimos receſſus inſinuari, ita ut ne minimæ quidem fibrillæ longæ ſua deſit vaginula Celluloſa. Undè cogitare ſuberit totum corpus animale meram eſſe ſpongiam quæ per meatus ſuos fibris longioribus quâcumque ratione efformatis aditum tranſitumque præbeat. Hujus aſſertionis veritatem comprobabit ſingularum partium ſedula obſervatio. Detractâ cute tibi ſtatim occurrit Textum Cellulare laxum, humore pinguiori ſcatens, quod vulgò membrana adipoſa vocatur. Hoc non ſolùm univerſum corpus perindè ac cutis veſtit, ſed muſculis, tendinibus, ligamentis, &c. ubi indumentum exterius præbuit, ſingulis quibus hæ partes contexuntur fibris longis ſe adjungit, minùs pingui, prout intimius eſt, liquore madens. Ad vaſa deindè cujuſcumque generis oculos adjicias, paucis fibris longis exceptis, membranas quibus formantur merè Cellulares reperies, exteriùs laxiores & ſæpè pingues, ſtrictiores verò quò intimiores ſunt. Sic viſcerum & glandularum fabrica maximâ parte Celluloſa eſt, cum nihil aliud ſint quàm vaſculorum cujuſcumque generis in glomulos implicatorum congeries. Quin etiam glandulæ & viſcera Cellulari Textû involvuntur mutuato à membranis quæ cava, ventres corporis vulgò appellata, ſuccingunt. Peritonæum nempè quamcumque in partem producatur, expandatur, Tela Cellularis ambit: ac proindè omnes abdominis viſcerum membranas quæ totidem ſunt peritonæi propagines: amplior quidem, laxior ac pinguior in omento, meſenterio, meſocolo, alibi macrior, ut ita dicam, atque ſtrictior. Inteſtinorum tunicæ, ſi muſcularem exceperis, quæ tamen tenuiſſimam ſuam habet Celluloſam, merè Cellulares ſunt, cùm nervea ſic dicta tunica, hîc ſicut & alibi, Cellularis ſit ſtrictior, & deindè villoſa præter vaſa impleatur ſpongioſâ quâdam ſubſtantiâ quæ vaſcula nectit & ordinat. Fabricam ſimilem agnoſcunt tunicæ ventriculi, veſicæ fellis & urinæ, ductuum biliariorum, ureterum, &c. De pleurâ, idem dicas in pectore, ac de peritonæo in abdomine. Pulmonem ipſum merè Celluloſum eſſe demonſtrant vaſorum quæ habet infinitus propè numerus, viſceris habitus, tùm experimentum facile; quamcumque enim pulmonis particulam infles, flatus omnem perambulat pulmonem; certo argumento conſtare illum Texto, cujus partes omnes mutuò inter ſe patent, proindèque Cellulari. Arachnoïdes, tùm pia mater quæ per cerebrum, medullam ſpinalem, indèque per totum nervoſum genus propagatur, merè Cellulares ſunt, ſed denſiores. Dura mater, cutis ipſa & denſiſſimæ aliæ membranæ, maceratione, flatu, non adeò multis fibris longis remanentibus in Celluloſum flocoſumque Textum interiùs latens abeunt. Illud præterea reperies in membranâ pituitariâ, corneâ, corpore vitreo oculi, inter duram matrem & vertebrarum canalem, in corporibus cavernoſis penis, &c. ubique, ne oſſibus quidem exceptis. Copioſius eſt in magnis muſculorum & partium interſtitiis, ubi oſſa eminent, ad partes quæ per vices dilatari & conſtringi debent, ubi motus & attritus maximi. Laxum, adipoſum, ſenſum ferè amittit, retinet ubi ſtrictius eſt. Syſtematis Cellularis autem cavitates ſibi invicem pervias eſſe demonſtrant cùm experientia ex ſufflato aëre vel liquore injecto quo utroque Cellulæ vel remotiſſimæ illicò diſtenduntur, tùm ipſa autopſia. Vaſa enim & ſingulæ partes dùm per varia corporis loca progrediuntur, ſinguli cujuſque membri tunicâ Cellulari exteriùs induta univerſi ſyſtematis illius favent commercio. Sic vaſa iliaca, cæteraque ex pelvi exeuntia, Celluloſam telam peritonæi ſecum adducunt eamque cum pudendorum & partium inferiorum Cellulari perviam reddunt. Sic etiam aorta, cava vena, œſophagus dum in thorace adhuc ſunt Cellularem pleuræ, in abdomine verò eam peritonæi circumjectam habent, quas ergò continuas fieri neceſſe eſt ubi per ſeptum tranſeunt. Alia loca quibus Cellularium peritonæi & pleuræ, harumce verò cum Celluloſis thoracis & abdominis exterioribus mutui ſint aditus ſectiones tibi oſtendent. Ex ſupradictis etiam Celluloſæ capitis & extremitatum ſuperiorum cum illis medii & infimi ventris commercium demonſtrabitur. Jam quis ſit uſus Texti illius Cellularis tam exquiſito apparatu ubique in corpore profuſi facilè concipitur. Primò ſiquidem partes multæ ex eo ſolo formantur, aliæ ab aliis diſtinguuntur, vaſa ordinantur, fibræ longiores firmantur, ac veluti molli tomento

ita fulciuntur, ut à ſe invicem divelli ſine rupturâ queant ac rurſus appropinquari: indè partes extendi, relaxari, conſtringi poſſunt pro rei neceſſitate, & omni machinæ firmitas, mollities ſimul & mobilitas conciliantur. Vix ſine Textu Celluloſo contractio muſcularis ſperanda eſſet. Deindè mollis liquor magis minùſve pinguis per ſuos ductus in Cellulas exſudans partes lubricat, frictiones minuit, ab ariditate præſervat & frigore: prætereà in ſanguinem reſorptus maximæ utilitatis eſt in febribus, inediâ, diù continuatis exercitiis. Liquoris verò in Cellulas perſpirabilis madore fibræ, & membranæ à concretione præſervantur. Tandem humor lymphaticus defæcatiſſimus, in Cellulis tanquam in promptuario aſſervatus, hinc quaquaversùm meabilis totius corporis in alimentum cedit. In hoc autem Texto à ſummis (*a*) Viris haud ita pridem accuratè deſcripto, morbos & morborum mutationes ſæpiùs fieri arguunt tùm ipſius fibroſæ compagis quantitas, tùm Cellularum mutuò inter ſe patentium numerus, quibus materia morbifica quæcumque contineri, foveri, & undè è loco in locum moveri poſſit.

(*a*) Inprimis Lewenhock. Ruyſch. Winſlow. Kaw. Muyſ. Hallero.

II.

MORBI ſiquidem vel cum materiâ fiunt, vel ſine materiâ. Primi pendent à mutatis quantitate, loco, proprietatibus humoris cujuſlibet, vel à materiâ noxiâ extrinſecùs adveniente. Alii in ſolidorum vitiis potiſſimùm conſiſtunt, ad quæ tenſio, craſſities, &c. auctæ minutæve referuntur. Morbi autem qui cum materiâ fiunt præ aliis varias mutationes ſubeunt. Vel priore ceſſante morbo novus exoritur, vel remanenti nova & graviſſima ſuperadduntur ſymptomata: vel ex diuturno acutus fit, ex acuto longus, ex levi graviſſimus & è contrario. Quæ quidem mutationes à variâ materiæ morbificæ indole & alteratione pendent, ſed potiſſimùm à mutato ipſiuſmet loco; indè criſis, lyſis, diadoche, metaſtaſis. Porrò cùm morbi omnes mechanicè eveniant, neceſſum eſt pariter morborum mutationes mechanicè fieri. Principium enim internum, fermè incorporeum excogitatum, quod naturæ vulgari & tam decantato nomine, morbos amoveat, ſolvat, permutet, admittere non ſinunt motus erronei, inutiles, noxii adeò ſæpè in morbis obſervati. Sed omnia eò redeunt, ut leges & ſtructura quibus initio corpus humanum creditum fuit, vigeant etiam in ſtatu morboſo, effectuſque ſuos edant, conſtantes quidem, ſed promiſcuè pro re natâ inutiles, ſalutares, noxioſve. Sic febres quæ à primariis cauſis alterni motus cordis ut effectus ſecundarii fluunt, utiles quidem ſunt ſi humores viſcidi & ad acidum vergant, noxiæ verò ſi jam nimis ſoluti ſint & acres. Sic & hæmorrhoïdes non ex conſulto ſed mechanicâ neceſſitate eveniunt, cùm in earum formationem multa concurrant, quæ aliò primitùs ſpectabant: indè per ſe ſemper noxiæ, fortuitò utiles ſunt. Nec etiam febres, hæmorrhoïdes, vomitus & alia hujuſcemodi eo tempore quo maximè utiles eſſent perpetuò eveniunt, ſed ſæpiùs quo abeſſe magis optandum eſſet. Quæ igitur in ſtatu morboſo accidunt ea tanquam ſyſtematis aliundè ſapientiſſimè conditi incommoda videri debent. Indè veriſſimum illud Aſclepiadis (*a*) effatum, naturam non ſolùm prodeſſe ſed etiam nocere. Indè per Textum Celluloſum variæ fiunt in morbis mutationes quæ non magis ad proſperas, quàm adverſas res ægrotantis, ſed promiſcuè ad alterutras vergunt.

(*a*) Ap. Cæl. Aurelian. p. 45.

III.

PORRO ut incipiamus à Texti Celluloſi morbis qui cum materiâ fiunt; pinguedo ſi nimiùm augeſcit, partes comprimit, fibras relaxat, vaſa anguſtiora reddit, cordi obices ponit, motum & ſenſum animalem tardat & minuit, varias lædit functiones (*a*). Et adeò aliquandò in toto creviſſe viſa eſt, ut artuum muſculi, cor ipſum & alii muſculi cavi, ad ſimplicis membranæ tenuitatem redacti, deficere prorſùs viderentur; oſſa intereà exilia quaſi fœtuum eſſent, dùm partium mollium in immenſum moles creſceret. Adeò Celluloſa membrana dilatari apta eſt, partium vel ſolidiſſimarum detrimento! Fit etiam ut pinguedo ubique luxurians, liquidis mixta circulantibus, variis in cavis deponatur; ſi in corde in fruſta majora poſt mortem reperta concreſcat, obſtaculo inſuperabili fit cordi, vaſiſque magnis, ideòque ſubitò (*b*) interimat. Contrà verò medulla quæ in Cellulari oſſium rarò abundat, aliquandò omninò deeſt ex inediâ, morbis longioribus, exercitiis vehementioribus, undè faciliùs ea franguntur. Quibus verò Celluloſæ membranæ in toto macilentæ ſunt, iis vaſa ſanguifera replentur; pulſus magnus, fortis, ſenſus exquiſiti, motus promptiſſimi, acuti morbi frequentiores. Si Texti ſpongioſi Cellulæ ferè omninò deplentur & exinaniuntur, atrophia eſt,

(*a*) Boerh. IIe. Morb. Hiſtor. Bonet. Sepulchr. Anatomic. Lib. II. Sect. I. obſ. 46, 103. Sect. II. obſ. 16, 56, 46, Lib. III. Sect. I. obſ. 7. Sect. XXI. addit. obſ. 80, 88.

(*b*) Hippocr. Aphor. 44. §. II.

vaſis ſanguiferis intereà ſæpiùs ſatis plenis. Præterea pinguedo citò & multùm à propriâ indole abſcedit, ut ex brutorum & hominum ſectione edocemur. Præcipuum tineæ ſubjectum eſt (c) in quâ inſtar ſeri liquidiſſimi diffluit. Putrida fit etiam, rancida: ſummus in cancro corruptionis gradus eſt; nec ullum in corpore vitium novimus quo non infeſtetur. Indè pilorum morbi, & cutanei benè multi pendent.

(c) Bayl. probl. Med. Phyſ. 87.

Si Texti ſpongioſi Cellulæ aërem elaſticum admittunt, fit emphyſema; indolens tumor, non difficilè quidem cedens digitis, ſed brevi rediens, & ſonitum reddens. Externæ cauſæ ſunt animalium quorumdam morſus, vulnus in quâcumque corporis parte inflictum cutim penetrans ad Cellulas uſque, ſi aëri ſemel admiſſo egreſſus prohibetur. Calore enim expanditur, per ambientes Cellulas vias ſibi facit; quâ arte mendici variis in corporis partibus tumores excitant. Sæpiùs tamen empneumatoſin producunt aſperæ arteriæ, thoracis vulnera, dummodò anguſta ſint, tortuoſa; levem quidem thoracis ſimplicia; horrendam viſu ſi pulmoni ipſo vulnus leve; anguſtum inflictum ſit: tunc humana perit figura, ac novo aëre perpetuò in omnes Cellulas adacto homo quaſi ſepelitur. Viſus eſt aër totum repleviſſe hominem, ad undecim pollicum altitudinem, exceptis plantâ pedum, volâ manuum, parte ſuperiore capitis (d) ipſa etiam vitrei Celluloſâ, bullas aëris in ſectione emittente. Nec tamen ut emphyſema fiat, vulnus externum ſemper requiritur, cùm ex fractis coſtis (e) illæſâ cute, ex diſciſſo œſophago illud naſci (f) compertum ſit. Intùs porrò humores in cava effuſi, putreſcentes, aërem extricando elaſticum reddunt, ſic docente Chemiâ & inſuper ſubmerſorum exemplo quorum cadavera, ubi putruerint, ſupernatant. Hinc nullæ in corpore Cellulares ſunt quæ non peculiari empneumatoſi aliquandò laborent; ut aliundè ſymptomatis conſtat & ſectionibus.

(d) Littr. A. R. Scient. ann. 1713.
(e) Ibidem.
(f) Boërrh. Ia. Morb. Hiſtor.

Deindè aquæ intercutis vera ſedes Textum Celluloſum eſt: ſiquidem anaſarca & leucophlegmatias loca (g) *inania* occupant & quæcumque in aliis *vacua* ſunt in hujuſmodi ægrotis opplentur. Aquæ intercutes pleræque à laterum mollitudine (h), & à lumbis incipiunt, cùm nullibi Celluloſa copioſior adſit: mox exteriùs palpebræ tument, teſticuli; quòd in his Cellulares pinguedine vacuæ ſint: pedes, brachia deindè, collum, facies tumeſcunt, genæ leviſſimo motu indecorè tremunt, totumque corpus pituitâ impletur, ne quidem exceptis corporibus cavernoſis penis. Indè ægris ſimul ineſt pallor, ſpirationis difficultas, tuſſis; indè etiam ſegnes, pigri ſunt & effœminati. Leucophlegmatiæ hydrops (i) ſupervenit: mortuorum autem frequens ſectio oſtendit Cellulares omnes laxatas, aquâ madeſcentes, muſculorum indè faciem mutatam, partes ſolidas dilucidas, tremulas veluti gummoſas, adipi gelatinam ſubſtitutam. Morbum producunt animalculorum morſus, copioſus frigidæ potus continuus, flatulentus cibus, quæcumque acceſſum liquidi in Cellulas promovent, receſſum verò prohibent. Cæterùm nonnunquam & exiguâ in parte homo aquam intercutem patitur ut in capite, pulmone ſolo (k) aut jecinore, aut liene: ſed omnium frequentiſſimè in ovariis, teſtibus, omento, meſenterio, inter muſculos abdominis & peritonæum, in omnibus peritonæi duplicaturis. Quàm varii indè oriuntur effectus! Hinc ligamenta hepatis laxata infrà coſtas deciduum palpanti offerunt viſcus alioquin ſanum. Hinc membranæ inteſtinorum duodeni præſertim, veſicæ urinæ, fellis, multò craſſiores fiunt & cavitates anguſtantur. Sic etiam dùm cornea oculi, tympani membrana ſero madeſcunt, viſus, auditus minuuntur, &c. Cacochymia eſt anaſarca incipiens; œdema hydrops Cellularum cujuſque partis.

(g) Aretæus de diutur. morb. Lib. II. Cap. I.
(h) Hippocr. prænot. Sect. 8.
(i) Hippocr. Aph 74. Sect. VII.
(k) Aret. ibid.

Situs vaſorum in tunicâ Cellulari, mollities eorum quæ præſertìm per pinguedinoſam ſerpunt, amplitudo ductuum adipoſorum & facilis per eos ſanguinis admiſſio, pinguedinis vitia quibus neceſſariò vaſa infeſtantur, efficiunt ut in Celluloſâ præcipuam ſedem habeat inflammatio, nec uſquàm tenaciùs (l) hæreat quàm in adipe. Phlegmone porrò potiſſimùm Cellulares adipoſæ, ſtrictiores aliæ eryſipelate afficiuntur. Puri autem in Celluloſâ fiendo conducit maximè hujus membranæ indoles, quæ facilè diſtendi, intumeſcere, ac diſrumpi poteſt: tùm argumento ſunt Cellularis fruſta ac pinguedinis glebæ, quæ ex parte ſuppurante manifeſtè prorumpunt. Idem ſuadent puris proprietates; album enim, læve, tenax, ſubpingue, his dotibus maximè cum pinguedine convenit. Ex maceratâ in aquâ pinguedine, ad putredinem uſque, ſecedit ad fundum vaſis (m) materies albicans, tenax, aquæ fundum petens, puri ſimillima. Theoriam hanc illuſtrat ſuppuratio in viſceribus & glandulis tarda, difficilis, cum his paucæ, macilentæque Celluloſæ inſint, nunquam laudabilior & citior quàm in muſculoſis & magis Cellulòſis partibus; jugis & vix cohibenda in omento, meſenterio, in lumbis. Advertas etiam puris depravationem in ichorem, ſaniem, ubi ſanguis vel ſerum pinguedinis materiam aut æquat, aut ſuperat: multis aliis eadem hæc firmantur; ſcilicèt lympha ſerumque motu inflammatorio coagulantur nec proindè pus fieri poſſunt: tùm humor ſubpinguis perpetuò in Celluloſas depluit, undè puris copioſa productio etiam ubi ſanguifera jam ſatis libera ſunt, nec partis laborantis adeò magnæ jactu-

(l) Boërrha. Et Doctiſſ. Comment. Aphor. 374.
(m) Grashuis Diſſert. de Purc. p. 25.

ſæ fiunt : deindè ſubpingues materiæ à ſtagnatione, puri quid analogum exhibent, teſtantibus ſenum & infantum oculis. Pinguedo per febres contrita, ſoluta, ſanguini mixta vel ex eodem non ſecreta, jam ceſſante erethiſmo cum criticæ ſecretiones adveniunt, per ſedes, urinas, &c. deponitur, quam primo intuitu ſincerum pus exiſtimares. Hinc adeò apud veteres exoptata concoctionis ſigna quæ puriformem materiam referunt. Ergò puris præcipua materies pinguedo eſt, & pars conſervans, colligens, fovens pus & coquens Celluloſa eſt. Hanc etiam gangrænæ ſedem eſſe arguunt tùm locus ſuppurationi & gangrænæ neceſſariò communis, tùm magna panniculi adipoſi fruſta (*n*) quæ in gangrænâ ſecedunt. Sphacelus, Skirrus eundem locum occupant, & ſi quæ alia ſint quæ inflammationem ſequantur.

(*n*) Wanſwieten: *ibid.*

Cum verò Cellulares nonnullæ unà cum pinguedine vitiatâ indurantur, calleſcunt, varii tumores fiunt: grandines, vomicæ, atheromata, meliceridés, ſteatomata, & tumores illi enormes cyſtici, hydropem mentientes vel etiam facientes, Celluloſas maniſeſtè occupant; ut frequens obſervatio docuit in peritonæi duplicaturâ, omento, meſenterio, ovariis. Nec à ſupradictis minoribus tumoribus vix differre videntur hydatides, niſi quia in Celluloſis ſtrictioribus, nec induratis locum habent; proindèque non materiam ſebaceam, ſed ſerum continent. Deindè ſi humoribus circumeuntibus aliqua inſint vitia, his Celluloſum Textum ſenſim infici neceſſe eſt. In illo quidem perſpirationis Sanctorianæ imminutæ ſuppreſſæve materies potiſſimùm ſtabulatur; cùm inter vaſa cutis exhalantia, Celluloſæ telæ perſpirantia, humoremque intùs & extrà perſpirabilem maxima ſit analogia. Cutis vitia, ſcabies, impetigines, &c. repercuſſa, varii excrementitii humores, ex organorum ſecernentium morbis in ſanguine retenti, hùc etiam confluunt; cùm ſi hæc craſſa ſint, Celluloſæ poros ductuſve adipoſos facilè penetrent, quippè ſatis amplos, ſi tenuiora alios tenuiores. Indè ſeroſæ colluviei (quidquid ſecum (*o*) deferat) ſedes præcipua Textum Celluloſum eſt. Hoc morborum capaciſſimum quaſi nidum eſſe omnia ergò ſuadent; quandoquidèm cavitatum ſummam in ſyſtemate Celluloſo longè ſuperare ſummam cavitatum Vaſculoſi, edocent in majoribus partibus prima inſpectio, in minimis ars Ruyſchiana. Vitia quæ nequeas in humoribus circumeuntibus ſæpiùs perſpicere, in Cellulari manifeſta ſunt. Ab acri in fibrarum interſtitia impacto humore irritatio & dolor potiùs quàm ab eodem in vaſis contento. Acrem, heterogeneam, morbificam quamlibet materiam, quâ facilè ſe ſe vaſa extricant, Cellulares accipiunt, retinent. Motus continuus, validus in Vaſculoſo ſyſtemate omnia miſcet, putredinem impedit: hanc juvant in Celluloſo calor lenis, ſtagnatio, locus dilatationi aptiſſimus. Mirum quàm varia & multa vel ex naturâ vel ex morbo hùc undique confluant! Aqua, ſanguis, lympha, pus, ichor, ſanies, mucus, pinguedo, humor ſubpinguis, perſpirabilis, excrementitius, aer elaſticus, uno verbo cujuſcumque generis heterogenea.

(*o*) Car. Piſon. De ſeroſ. Colluv. p. 7.

Alia Celluloſæ fabricæ vitia ſunt quæ ad ipſius ſolidum magis ſpectant. Quippè vel ſtricta, vel relaxata nimis eſt, tenuior etiam vel craſſior: quæ ſimilia vitia in fibras longas, vaſa, viſcera, in Cellulari quaſi natantia & immerſa neceſſariò inducunt. Vix ullum in viſceribus vitium ſectiones uſquàm monſtravere, quin ſimul Celluloſâ, amplâ, duriori, craſſâ, miro modo degenere veſtita & incluſa reperta ſint. Præterea partium inter ſe præter naturam connexiones Cellularis vitio plerùmque contingunt, quæ nempè vel abeſt ex ſuppuratione, vel defectu liquidi & inflammatione, dura, calloſa redditur, indèque non perſpirabilis. Hinc cutis & muſculi; hi inter ſe, &c. conglutinantur, haud cum levi incommodo; exindè enim dolor, motûs functionumque læſio ſequuntur. Cellulare autem Textum ampliari, luxuriari aliquandò, varièque produci indicant ulcerum fungi, hyperſarcoſes, carunculæ, narium & uteri polypi. Hoc polypi nomine admonitus, haud abs re memorabo animalcula illa per ſectiones multiplicari, nuper viſa; quod prodigium nonniſi in Cellularem ſubſtantiam quâ merè compingi videntur referendum eſſe, peritiores exiſtimant. Poſtremò tandem vitæ decurſu ſenſim durior in ſenibus, Celluloſa calleſcit, oſſea, vel potiùs cornea fit, præſertim ubi motus ingentes & perpetui ſunt, ut in arteriis cordi vicinis. Has porrò concretiones in Cellulari fieri demonſtrant earum ſitus, lamellæ quas exhibent, ut & oſſium in fœtubus per medium quid Celluloſum formatio.

IV.

JAM ex materiâ morbificâ quâcumque in Cellulari Texto contentâ, nulla eſt, quæ per illud ambulare, progredi, mutareque locum non poſſit, ſiquidem continuam unam (Sect. I.) efficit cavitatem. Viſus eſt anaſarca hydrops per omnes Cellulas ire, redireque, modò manus, faciem, oculos, modò extremitates inferiores, teſticulos & abdomen viciſſim replere, inflareque: ſic œdemata alicubi deſinentia alibi mox apparent. Seroſa pro-

(a) Cat. Piſon ibid. p. 6.

fectò colluvies hùc illùc moveri, impellique (a) proclivis eſt, adeòque irruere per vices in Cellulosas omnes. Sic etiam aër ſimùl ac à cauſis internis extricatur, per Cellulas vagans dolores, tenſionem producit, inflammationem ludit, reverâ tantùm flatus; quos equidem ab inflammatione diſtinguunt artis prudentes, quia febris, vel nulla, vel admodùm parva eſt, & ſubindè mutant locum. Puri autem ſi natura, vel ars non inveniat exitum, viam ſibi facit per Cellulas vicinas, ſenſim progreditur & ſerpit; indè niſi omne in ſanguinem reſorbeatur ſinus & fiſtulæ; indè partes, longo tractu purulentæ fiunt, adeò ut in abditiſſimo quod remotum eſt extremo mali principium aliquandò ſit, exitus in altero quod manifeſtum eſt. At ſi purulentæ metaſtaſes fiant, rectè conjicias hùc potiſſimùm latum iri materiam, ubi amplior & pinguior Cellularis eſt. Hinc circa lumbos, ad inguina, & exindè in faſciæ latæ membranam, in axillas, circa parotides adeò frequentes metaſtaſes. Hinc inter viſcera, cæteris aliundè paribus, pus alibi confectum, faciliùs accipiunt omentum, meſenterium, hepar; quippè Textu Celluloſo, ubi materia pinguior puri affinis abundat, præ aliis luxuriant, ac prætereà in his lentior eſt humorum motus. Seroſas & acres materias potiſſimùm accipiunt Celluloſæ quæ non pinguedinem, ſed tenuiſſimum perſpirabile tantùm habent: indè pulmo præ aliis viſceribus iis maximè infeſtatur. Haud aliâ viâ quàm per Celluloſum Textum gangræna ſphaceluſque diffunduntur, ſerpunt, vires acquirunt eundo, & tandem organa vitalia deſtruunt. Tanta damna vix compenſat Celluloſa tunica cum laminas ſolidumque ſuppeditat, undè membrana fiat dura, calloſa, quæ nec ſentire, nec perſpirare videtur, cicatrix vulgò dicta. Glandulæ lymphaticæ ſimplices, ſanæ, morboſæ, aliquandiù in Celluloſâ identidèm perambulant. Multò magis pediculi, vermiculi, qui, ut cavitates amant, aliquandò in telâ ſubcutaneâ obſervantur, in Septentrione frequentiùs, apud pueros (b) quos vigiliis, miris anxietatibus, tabe demùm affligunt: Vena Medinenſis, ſeu dracunculus, lumbricis ſimilis, eandem ſedem occupat, & immenſæ aliquandò longitudinis, per Cellulas in gyros convolvitur & manifeſtè (c) movetur: non adeò magnum inferens tamen periculum & dolorem: quod animalculi genus populis regionum meridionalium frequentius, raro apud nos, niſi in brutis obſervatur. Quid ſi corpora duriſſima, metalla ipſa per Celluloſas moventur? Glandes plumbeæ, ſclopeto in carnes adactæ, primò hærent, deindè per Cellulares ambulant, uſque dùm cavum ſibi invenerint aut fecerint. Acus, aciculæ, vel deglutitæ, vel caſu cuti infixæ, ſi diù in corpore manent, varia peragrant loca, vix dolorem creantes; ſi quidem per Celluloſas ampliores iter faciunt: tandèmque inexpectatæ vario modo è corpore, ærugine infectæ prodeunt. Nullus ergò dubitationi locus ſupereſt, quin materiæ morbificæ quæcumque per Texti Celluloſi ambitum eant, progrediantur, & aliquandò rapidè ſatis moveantur: nec tamen indiſcriminatìm per Celluloſas omnes hùc illùc ire redireque illas exiſtimandum eſt; ſed congeneres telas affectare magis videntur: ſic ex adipoſâ in adipoſam potiùs progrediuntur, ex muſculari in muſcularem, ex ſtrictiori in ſtrictiorem, ex Cellulari nervi in aliam nerveam. Hinc typi morborum aliquandiù ſervantur. Miras morborum qui nervos afficiunt facies ab ipſorum telâ Cellulari potiſſimùm pendere multa ſunt quæ ſuadeant. Ros tenuis quo hæc perpetuò madet ſuos certiſſimè morbos habet, ut abundè conſtat ſectionibus. Totum convelli genus nervoſum ab irritatis gangliis, certa docuerunt experimenta; at ganglia Textu Celluloſo ſtrictiori maximè componuntur. Hæc porrò in hyſtericis & hypochondriacis ſæpiùs (d) mole aucta & hydatidibus obſeſſa reperiuntur. Deindè opticus nervus in quo *Celluloſitas* longè quàm in aliis nervis manifeſtior eſt, faciliùs indè præ aliis affici videtur, ut docent vertigo, reſolutio frequens, variæ obſtructiones & lapideæ (e) concretiones hic obſervatæ. Veroſimiliùs ergò in nervorum morbis frequenter peccat Textum Celluloſum. Jam ſi materia morbifica tenuis quam fovet, hùc illùc per varios cerebri anfractus movetur, ſi è cerebro in medullam ſpinalem propellitur, & hinc indè per ganglia è nervo in nervum, è plexu in plexum divagatur; quàm mira, quàm varia prodeunt ſymptomata! totus homo immutatur. Materiæ virulentæ, inprimìs ſi lentè corpus afficiunt, præcipuam in Celluloſâ ſedem etiam habent, & hùc illùc ſerpunt, & ad remotiſſima quæque perveniunt. Admittunt illas pori in quâcumque corporis parte in Celluloſam hiantes; tùm earumdem actioni favent motus in Cellulis tardiſſimus, atque liquidorum in his varia indoles, quibus, ſivè pingui, ſivè aquoſo, ſivè mucido pro majori affinitate, adhærere poſſit tabum virulentum. Sic à contactu intimiori venerea lues per Celluloſum Textum ubìque (f) per corpus diſſeminatur, & pinguibus humoribus conſociari (g) amat. Venenatorum miaſmatum quæ per ictum vel morſum corpori communicantur, in Celluloſo ſyſtemate maxima pars, vires ſuas exerit, ut vulneratæ partis ſubita inflatio oſtendit. Equus biduò extinctus (à mure araneo in dextro poſtico pede demorſum dicebant) cùm coràm nobis ſecaretur, exhibebat Celluloſas omnes dextri lateris, à pede ad cervicem uſque per ſeriem decreſcentem ſero

(b) Velſchius de Vermib. capillat. infant.

(c) P. Ægin. Lib. IV. c. 59. Aetii, Tetr. Serm. II. c. 85.

(d) Lancif. diſſert. de gangl. nervor.

(e) Blegny Zodiac. ann. 1679. April.

(f) Boerh. de Lue. Aphrodis.

(g) D. Aſtruc. de Lue Vener. Lib. IV. c. 2.

flavo turgidas, ſparſim ſugillatas, flaccidos indè muſculos, pulmonem dextrum maculis nigris obſitum, auriculam cordis dextram flavam, ſeroque repletam, ſaniſſimis intereà muſculis, pulmone & auriculâ ſiniſtris. Quædam in morbis mutationes accidunt, quæ ad Vaſculoſum & Celluloſum ſyſtema ſimùl pertinent. Longi morbi in Celluloſo potiſſimùm ſedem habent; ſi quidem omnia hîc lentè moventur; acuti præſertim in Vaſculoſo ob motûs velocitatem. Porrò ſyſtema utrumque mutuum ſibi aditum præbet per vaſa in Celluloſam hiantia, & proindè vaſa & Cellulæ invicèm dant & accipiunt: reciprocâ hâc actione morbi accedunt, abſcedunt, redeunt. Itaque ſi in acutis, tempore dato, Celluloſum ſyſtema plus materiæ morbificæ accipit quàm reddit, morbus quaſi ſilet, chronicus fit; ſi, alio tempore dato, Vaſculoſum plùs abſorbet quàm exhalat, morbus recrudeſcit, acutumque typum reſumit. Certè ſi perpetuò in Celluloſis ſolis vitia reſiderent, vix acuti morbi forent & febres; ſi in ſolis vaſis vix diuturni aut intermittentes. Materiæ morbificæ receptacula neceſſariò (*h*) adeſſe docent morborum hiſtoriæ. Hæc autem ſpongioſi Texti Cellulas ſæpiùs eſſe quàm vulgò creditur facilè ex antedictis, concludes. Cùm itaque conſtet materiam morbificam quamcumque variè in corpore per Textum Celluloſum moveri, jam hâc ratione in morbis fieri mutationes (Sect. II.) probavimus. Undè patet ab unâ eâdemque morbificâ cauſâ varios morbos variis pro parte affectâ ſymptomatis ſe prodentes fieri; qui reverâ unus idemque primitùs ſit morbus. « Morborum omnium (*i*), » unus & idem modus eſt, locus verò ipſe eorum differentiam facit ».

(*h*) Galen. de different. febr. Lib. II. C. 18.

(*i*) Hippocr. de Flatib. ſect. IV.

V.

VIDEMUS igitur quot & quantas in morbis partes agat Textum Celluloſum, ſæpiùs tamen, ut ita dicam, *paſſivè*; nec cum levi cognoſcendis & curandis morbis adjumento. Indè morborum plurimorum ſedes & natura definiuntur, ſymptomata explicantur, non pauca veterum loca illuſtrantur, curationum quas tradunt rationes magis eluceſcunt. Sic dùm interiora corporis nimis exſiccantur: inunctiones ex oleo extrà conveniunt; cùm prohibitâ cutis perſpiratione, illa quæ per Celluloſas interiùs fit, evadat copioſior. Dùm corpus verò intùs nimìs humidum eſt, frictiones ſiccæ, tùm ea adhibenda ſunt quæ perſpirationem externam adaugeant, ſiquidem interna indè neceſſariò imminuitur. Rurſùs ſi Celluloſum ſyſtema implendum venit, vaſa debilitanda ſunt vel laxanda: ſin contrà deplendum, hæc roboranda ſunt vel dilatanda. Impletur enim Celluloſum his ferè quæ vires vaſorum minuunt, & viciſſim depletur iis quibus vaſa replentur & corroborantur. Celluloſum etiam deplent diuretica & purgantia, cùm ſerum ideò minori copiâ in Cellulas advehatur, majori revehatur in ſanguinem. Idem & ſæpè efficaciùs præſtant ſudorifera & exercitia; præterquàm enim quòd ſerum etiam diffient, olea fluidiora reddunt, Vaſculoſum ſyſtema roborant & dilatant; undè Celluloſum premitur, anguſtatur, liquida contrà abſorbentium oſcula fortiùs applicantur. Si porrò ex ſymptomatis & cauſis pravas alicubi Celluloſæ adhæſiones fieri conjecturam facias; præter diluentia interna, pars externa affectæ reſpondens, oleo ſæpè inungenda eſt, ut ex perſpiratione internâ abundantiori laminæ Cellulares à concretione prohibeantur; deìn emplaſtro quod etiam reſolvat aliquandiù fovenda. Simili methodo ariditas ſenilis & lapideæ vel corneæ concretiones præcaventur; præſertìm ſi quandò perſpiratio externa arte minuitur, intùs aſſumuntur quæ perſpirationem adjuvant. Porrò materiæ morbificæ in Celluloſo Textu contentæ, vel ex ſe mobiles ſunt, vel non. Si materia craſſa, viſcida, in artuum Cellularem aliquam impacta adeò hæreat, ut non mobilis ſit, ab aquæ calidæ, thermalis præſertìm ex alto in membrum lapſû, dilutam materiam mobilem fore ſperandum eſt, ac preſſione ſuper incumbente, vicinas ingreſſuram Cellulas, ex quibus deducta ac ſanguini mixta foras propellenda erit. Quòd ſi materia morbifica ex ſe mobilis eſt, nihil commodius & utilius excogitaveris, quàm ſi ex apertâ, in aliquâ corporis parte, Cellulari, materiæ exitum paraveris. Sic aqua intercus, fruſtrà aliis adhibitis, ſæpiùs curatur, ſi in locis corporis infimis ſpontè fiſſuræ, vel arte (*a*) ſcarificationes fiant; potiſſimùm ubi tempeſtivè adhibentur, ægri viribus adhùc cònſtantibus (*b*) & intactis muſculis. Aër majori copiâ ex vulnere, Celluloſas implens eâdem methodo è corpore educetur; nec ſine (*c*) ſingulari exemplo. Exitum in utroque caſu juvabunt compreſſio, frictio lenis, quæ ad ea Celluloſæ loca, quæ aperta ſunt, compellant materiam. Quòd ſi aër intùs extricatus in minori quantitate, per Cellulas vagatur, ab internis ad externas mirè, ſubitò evocatur & quaſi ſugitur admotis cucurbitulis ſiccis. Alia ſunt quibus Celluloſæ expurgari & depleri poſſunt, cucurbitulæ ſcarificatæ, cauteria, fonticuli, ſetacea. Quæ omnia miras utilitates præſtant. Scilicèt materiæ morbificæ exitum præbent lentum, æquabilem: prætereà evacuationes illæ continuari, cohiberi, augeri, minui ve facilè poſſunt: Aliæ aliis

(*a*) Aetii, Tetr. III. Serm. II. C. 30.

(*b*) M. El. Col de Villars, Theſ. an Leucophlegmatiæ leves ſcarificationes? 1738.

(*c*) Parè Liv. X. Chap. 30. P. 394.

ſubſtitui prò materiæ indole & ægri temperie : modò in uno corporis loco, modò in pluribus, imò in oppoſitis fieri partibus, pro revulſionis, ut opus erit, aut derivationis ratione. His artibus morbi atroces & rebelles, vigiliæ pertinaces, immanes dolores leniuntur & ſanantur. Sic quod in morbis peſſima mala producit Cellularum inter ſe commercium (Sect. IV) idem in curationibus, compenſatione quâdam maximæ eſt utilitatis. Ubi verò virulenta materies, Celluloſæ infunditur; impediendum ſtatim eſt, ne per vicinas quoquoverſùm ſerpat. Si itaque per contactum contagium advenit, ablutione, balneo, caldario, frictu, fomentis per poros cutis materia omnis educenda eſt. Si per vulnus; ipſiuſmet dilatatione, ſcarificationibus amplis, igne, ſuctione. Verùm ſi morbus acutus gravior abſque ſenſibili evacuatione ceſſaverit, ſuſpecta debet haberi ſanatio, metuendumque ne materies morbi in Celluloſo ſyſtemate depoſita fuerit, undè vel recrudeſcet morbus, vel ex acuto diuturnus fiet, vel difficilis ab ægritudine recreatio. Ex Cellulis itaque abducenda materies eſt, humoribus miſcenda circumeuntibus, & deìn per loca convenientia expellenda. In longis autem & inveteratis morbis, humores circulantes, ut ut ſatis ſanos reddideris, fruſtrà tamen perfectam ſanationem exſpectaveris, cùm Celluloſæ potiſſimùm in his morbis peccent: quapropter liquida in Celluloſo ſyſtemate ſtagnantia, inſtauranda ſunt: veteres & vitiati ſucci ſenſim evacuandi abſtinentiâ, exercitiis, purgantibus, mercurialibus præſertim, lignorumque ſudoriferorum decoctis, novus & laudabilis ſuccus Cellulis ſenſim ſufficiendus eſt: ſic ſanum & novum corpus ægro ſuccedit. Hæc eſt illa *Recorporatio* à Methodicis tantùm decantata, ut ſine hâc chronicos morbos, vix perfectè curari crederent. Omnes ex Textu Celluloſo indicationes in ſingulis morbis percurrere, longioris eſſet quàm hîc licet, diſſertationis. Nihilominùs quæ de ſingulari ac mirabili propè dixerim Texti illius fabrica (Sect. I.) propoſuimus, tùm allatæ obſervationes (Sect. III, IV,) ſat nobis erunt ut jure concludamus.

Ergò in Celluloſo Textû frequentiùs morbi & morborum mutationes.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Bernardus-Nicolaus Bertrand.
M. Stephanus-Ludovicus Geoffroy.
M. Dionyſius Pautier de Labreuille.
M. Jacobus-Laurentius Mauroy.
M. Natalis-Andreas-Joannes-Baptiſta Cheſneau.
M. Joannes-Franciſcus Paris.
M. Jacobus-Albertus Hazon.
M. Claudius-Carolus de Jean, Scholarum Profeſſor.
M. Franciſcus-Felicitas Cochu, Rei Herbariæ Profeſſor.

Proponebat Pariſiis, FRANCISCUS THIERY, Tullenſis, Doctor Medicus Pontimuſſanus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1749, à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1749.